

**Commentarii Explicationum in reliquos quatuor M. T.
Ciceronis Tusculanarum Quæstionum libros ...**

Camerarius, Joachim

Basileae, 1543

VD16 C 370

Commentarii Explicationvm In Reliqvos Qvatvor Tusculanaru[m] quæst.
libros Ioachimi Camerarii Pabergensis ad clariss. & uirtute ac dignitate
præstantiss. uirum Danielvm Stibarvm Canonicum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70326)

COMMENTARII EXPLI-
CATIONVM IN RELIQVOS QVATVOR
Tusculanarū quæst. libros IOACHIMI CA-
MERARII Pabergensis ad clariss.
& uirtute ac dignitate præ-
stanti ss. uirum
DANIELVM STIBARVM Canonici
cum Vuircepurgensis.

QVOD tibi, Stibare, nostrorum
studiorum opellas libenter &
assiduò, mitto atq; dedico, non
solum moueor incredibili amo-
re erga me tuo, & summa con-
stantia benevolentia, qua me quondam puer a-
dolescentem affectu admirabili complexus fui-
sti, sed etiam, ac profectò multo magis, iudicio a-
nimi tui, & firmitate sententia, de opt. literariū
atq; artium usu ac cultu, quas tu non modo intelli-
gis dignitati atq; ornamento esse, sed planè salutē
futuram sentis conseruationem harum Reipubli-
cæ, & amissionem perniciosam. Atq; hæc per-
suasionis immutabilitas, eo in te est cū suspicien-
da tum laudanda uehemētius, quo minus multorū
assensione stabiliri, & uerò plurimorum aduer-
satione

α 2 satione

satione premi oppugnariq; cernitur: ut te inter tuos his temporibus pœne solum, id est cum uno aut fortassis altero, ueritatem non amittere, sed contra & hominum improbitatem & sæculi infelicitatem retinere atq; tueri, dicere ausim. Quæ quidem ut uideo, laus inuidiosa esse non poterit, quippe quam nemo magnopere appetat, refugi-antq; potius propemodum uniuersi. Ac fuere sane reperti nonnulli ordinis uestri, cuius hæc debebat esse cura propria, ut enatas quasi stirpes eruditionis & doctrinæ melioris, suo labore foueret & coleret. In hoc igitur aliqui fuere, qui neq; alienos se uideri ab humanitate studiorum uellent, & horum famam atq; nomen concupiscerent. Atque hi bonorum uirorum maximam & propè nimiam uenerationem inuenerunt, multo etiam ut pluris fierent existimatione illorum quam mererentur, qui uel spe successus errabant libèter, uel etiã arbitrabantur maxima putanda esse, quæ mediocria erant, in illo splendore & luce quadam fortunæ, qua uester ordo conspicitur atq; eminet. Sed, Deum immortalem, quæ quàm celeriter cõuersio atq; mutatio accidit? Quàm cito spes præclara repressa, & opinio labefactata fuit? Nam
cum

cum in ipso articulo iam nostra studia tenerentur,
 & ὅτι οὐκ ἐκαστοῦ μὲν ἢ ἐκ πλείονος, non dignitatē, sed planē
 salutem suam, ab alijs hæc deserta & omni ope
 destituta, ab alijs turpissime prodita fuere. Itaq;
 iacent nunc & cōculcantur barbariæ & furoris
 pedibus, et uix adhuc uocem illam exilem & defi-
 cientem emittere possunt, ut raris morientia uoci-
 bus hiscant, quibus uel Deum & homines testes fa-
 ciant indignissimi interitus, uel crudelitatem ho-
 stium execrentur, uel etiam meminerint frustra su-
 cepti laboris, quo à paucis ad extremū usq; adiu-
 ta protectaq; fuerint. Quod si quis fortē quærit,
 quid tantopere his nocuisse credendum, ut cum ma-
 xime defendenda essent, tum fœdissime desereren-
 tur? illi causam huius mali afferre nullam possu-
 mus, nisi bonitatem et simplicitatem horum, quam
 neq; hominum superbia atq; fastus, neque sæculi
 prauitas & immanitas sustinere posset. Atque
 uidentur quidam tam mali & improbi, & ita siue
 natura seu uoluntate prauī, ut quamuis odiū erga
 sapientiam & doctrinam aliquantisper occultas-
 sent, postea tamen illud incitarint in neq; satis per-
 spectarū, & repugnantium consilijs ipsorum, &
 repræhendentium quoq; uitam, rerum laude &
 α 3 bonitate

bonitate sua præstantium. Nonnulli uerò, cum hæc studia neq; odissent, neq; aspernarētur, curā tamen eorum & respectum deposuerunt, quod opulentia et honoribus parandis minus illa idonea esse animaduertissent. Quare cum & animo suo obsequi, ac spei inseruire, et hæc colere atq; amare simul nequirēt, *Ἐπιθυμία μὲν οὐκ ἐχέουσαι, ἀφ' ὧν λανθῶν*, secundū tragœdiā, hanc uia splendoris & excellentia trita et frequentem ingressi, reliquerūt illam minus uulgo celebrē sapientia atq; doctrina. Video, Stibare, in quam angustia adducatur oratio. gestit enim animus omnia uerbis eloqui, et liberam hanc querelam offerre: sed cohercetur quasi frenis quibusdam moderationis, cuius nonnullā sumus in nostra uita laudem cōsecuti. De his tamen facile poterit intelligi dolor iustissimus noster, ut nihil addamus amplius. Genera enim designata sunt hostium proditorumq; doctrina & literarum nomina aut cui iam nō occurrunt? Iam enim de ijs loquimur, qui cum uirtutis ipsius formam cōspicere & iter ingredi cœpissent, maluerunt repulsi opinione quadam cōmoditatum suarum, cum barbaria & ferocia sæculi nostri se coniungere, in spe opum & excellentia, quam per nonnullas
diffi.

difficultates, & dicam enim, pericula, ueritatis
partes defendere atq; sequi. Quos si aliquando
forte poenitebit leuitatis suæ, non fuerit mirandū.
Nam ut ait Ouidius,

Hic solet euentus facta nefanda sequi.

Sed ad te reuertor, Stibare, quem retinentem
constantissimè cum ueri rectiq; maximū amorem,
tum uoluntatem erga opt. artes atq; disciplinas
eximiā, neq; curantem quid de hoc alij uel sentiant
uel loquantur, propter singularem in diuino pro-
posito perseuerantiam & nunc amant atq; magni
faciunt boni, & posteritas admirabitur ac suspi-
ciet. Quod cum ita se habeat, illos uel desertores,
uel proditores, uel saltem neglectores cognita
pulcritudinis & bonitatis artium nostrarum, at-
que ipsius planè ueritatis, qui excæcati cupidita-
tibus, clarissimæ luci obscurissimas tenebras ante
ponunt, & malunt per errores in quadam falsa o-
pulentia ac gloria, uitæq; in primis suauis, opi-
nionem uersari ac insistere, quam ad solidam laudē,
ad copias, ad iucunditatem uirtutis & humanita-
tis contendere: hos igitur necesse est, & in hac
ætate peruersitatis cuiusdam nomine à nonnullis
uituperari, & posteritati odio futuros esse, ut fe-
licitatis

EPISTOLA

licitatis oblatae saeculo suo, aut repudiatore, aut
 euerfore. Sed de his, & uero studijs nostris fiat,
 quemadmodum Graeci aiunt, ὅτι τῶν δεῶν εἶδον. Ut au-
 tem in te unde coepi desinam, cum tu aliquando o-
 stendisses nobis, requirere te pleraque in primis ea
 quae de Graecis Cicero transtulisset, in reliquis
 libris Tusculanarum quaestionum, petissesque, ut,
 nisi molestum esset, illis longioribus disputatio-
 nibus de primo libro habitis, horum uel breuissi-
 mas explicationes adijcerem: in eo tibi libenter sum
 obsecutus, non modo tibi ut gratificarer, sed ipse
 etiam, qui multum operae in his libris legendis po-
 suissem, in hoc tamen enarrandi studio, intentiori-
 bus (ut dicitur) oculis omnia contemplan, fructum
 perciperem uberiolem. Sic enim statuo, ab his
 & intelligentiam animi & facultatem orationis
 instrui, augeri, locupletarique ita posse, ut uix ab
 alijs scriptis Ciceronianis, praeter fortasse li-
 bros de Officijs, magis, ab quorumlibet autem a-
 liorum nullis aequè posse uideantur. Habes igitur
 Commentationem & hanc nostram, de ijs locis
 qui ab explicatore potissimum notandi animad-
 uertendi que uisi sunt. Prolixitatem autem studiose
 uitauimus, tantum abest ut aucupati simus: id
 quod

N V N C V P A T O R I A .

quod facile intelliges, & ea loca quæ aliunde assu-
mere in promptu esset, studio & inquisitioni legen-
tium reliquimus. In quibus si id consecuti sumus, ut
satisfaceremus uoluntati & expectationi tuæ, o-
peram nostram præclare positam esse arbitrabi-
mur. Quod si accesserit fortè hoc quoq; , ut stu-
diosis bonarum literarum atq; artium & ipsis fru-
ctum aliquem afferant labores nostri, & hæc oc-
casio gratificandi tibi utilitatem ac cōmoda quæ-
dam illorum complectatur, nihil est quod desidera-
turus amplius, aut cur nō successum hunc prosper-
rimum sim existimaturus. Sed nunc, satis enim uer-
bose, quasi in delectatione colloquij cuiusdam no-
stri aberrantes, præfati hæc sumus, ad
rem tandem accedamus.

B